

податкових пільг, інвестиційних стимулів для іноземних компаній; збільшення цільового інвестування; розвиток мистецтва, проведення театральних й музичних фестивалів.

На думку провідного вітчизняного вченого Макогона Ю.В. [3] серед основних напрямків структурної модернізації економіки старопромислових регіонів України слід визнати:

комплексне інноваційне оновлення традиційного виробництва: гірничо-металургійного, хімічного - на основі зниження енергоємності, собівартості та підвищення якості продукції;

створення виробництва із видобутку, комплексної переробки та утилізації шахтного метану, освоєння альтернативних джерел енергії;

зменшення структурні деформації промисловості, розвиток галузей, діяльність яких безпосередньо пов'язана із задоволенням потреб населення, поліпшення соціальної сфери (будівництво, сфера послуг, туризм, рекреація, освіта, охорони здоров'я тощо).

Проте, ґрунтуючись на досвіді провідних країн світу, слід зазначити, що тільки структурної модернізації економіки недостатньо для ефективного розвитку територій та підвищення її конкурентоспроможності на національному та світовому рівнях. Вкрай важливим є стимулювання розвитку нових (наукоємних) виробництв й сфери послуг. Так, США успішно відновили потенціал багатьох старопромислових територій завдяки створенню іноваційно-сервісних центрів (Пітсбург), бізнес-інкубаторів (Янгстаун); розвитку системи телекомунікацій, логістичних систем (Бирмінгем) й екотуризму (Биг Стоун Геп). Стимулювання розвитку таких галузей економіки, як екологія, медицина; застосування альтернативних джерел енергії; високоточної механіки, електротехніки й телекомунікацій було пріоритетним в процесі диверсифікації економіки проблемних територій в Німеччині, Великобританії й Японії.

Відтак, враховуючи існуючий потенціал старопромислових регіонів України (за абсолютним показником інноваційної діяльності лідирують підприємства Донецької області; рекреаційно-туристичний потенціал Донецького регіону формують: Слов'янський курорт, узбережжя Азовського моря, спалеосанаторій в соляній шахті міста Соледар Артемівського району, агросадиби сільського туризму - сумарна кількість санаторно-курортних закладів складає 16% загальноукраїнської кількості) доцільно поряд з оновленням старих, розвивати альтернативні традиційним сфери зайнятості населення. Такі заходи, спроможні знизити залежність економіки регіону від важких галузей промисловості, зменшити навантаження на навколишнє середовище, знизити чутливість до коливань кон'юнктури світового ринку, завдяки диверсифікації виробництва й посиленню конкурентоспроможності вітчизняних виробників товарів з високою доданою вартістю; поліпшити соціальні показники, що в цілому підвищить рівень соціально-економічного розвитку території.

3.7. ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Розвиток регіональної економічної інтеграції ґрунтується на інтернаціоналізації економічних відносин. Цей процес охоплює всі країни світу, незалежно від досягнутого рівня соціально-економічного розвитку: високорозвинені країни, країни з перехідною економікою або країни, що розвиваються.

Формування інтеграційних об'єднань серед країн з розвинутою ринковою економікою засноване на високому рівні участі цих країн у світогосподарських зв'язках. Найбільш розвиненим інтеграційним угрупованням є Європейський Союз (EU), який поєднує 27 країн світу. Стратегічним напрямком розвитку EU є реалізація концепції сталого

розвитку, яка передбачає економічний розвиток поєднаний з необхідністю вирішення екологічних питань та збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Важливим євроінтеграційним аспектом є дотримання принципів сталого розвитку, що особливо актуально для окремих регіонів України. Питанням регіонального розвитку присвячені праці українських вчених Біленького П., Гейця В., Долишного М., Дорогунцова С., Макогона Ю., Мікули Н., Мокія А., Філіпенка А. і ряду інших авторів, у роботах яких досліджуються різні напрямки реалізації форм регіонального співробітництва. Окремі теоретико-методологічні аспекти механізму реалізації концепції сталого розвитку в Україні висвітлено в наукових працях Ватченко О., Туниці Ю., Мельника Л., Дубовича І., Царенко О. та інших. Проте, недостатньо дослідженими є питання механізму реалізації сталого розвитку на глобальному, національному та регіональному рівнях. Метою даної роботи є характеристика сучасної екологічної політики Європейського Союзу в контексті концепції сталого розвитку, її принципів і основних напрямків, знання яких дозволить оптимізувати євроінтеграцію регіонів України.

Досягнення регіональної однорідності – одна з основних цілей розвитку ЕУ. Звідси, актуальним стає формування гомогенного простору, заснованого на рівному рівні розвитку регіонів, який включає економічну, соціальну, екологічну, культурну та інші складові. Країни ЕУ утворювали єдиний економічний простір на умовах взаємовигідного співробітництва, яке реалізується на макро- і мікрорівні. З урахуванням динамічного розвитку геополітичної ситуації й розширення ЕУ особливе значення для збалансованого й гармонічного розвитку континенту здобуває реалізація регіональної політики, імперативом якої, є реалізація концепції «Європа регіонів», у якій регіон розглядається як найважливіший резерв внутрішньої єдності європейської інтеграції.

Проблеми охорони навколишнього середовища й екологічної безпеки є одними з найважливіших проблем ЕУ, в зв'язку з чим значно зростає роль політики, під час формування нових напрямків протидії глобальним екологічним змінам.

Основними принципами регіональної політики, реалізованої в ЕУ, є: субсидіарність, децентралізація, партнерство, програмування, концентрація й адиціоналізм і компліментарність. Серед вищевказаних принципів ЕУ в області екології велике значення для діяльності інтеграційного об'єднання має принцип субсидіарності, оскільки охорона навколишнього середовища є предметом спільної уваги ЕУ і держав-членів. Даний принцип відіграє важливу роль для розмежування компетенції між Співтовариством і державами-членами в галузі екології.

Основними напрямками екологічного регулювання, здійснюваного сьогодні в ЕУ, є:

- екологічна стандартизація;
- оцінка впливу на навколишнє середовище;
- збір і обробка екологічної інформації, моніторинг навколишнього середовища;
- екологічна сертифікація;
- екологічний менеджмент і екологічний аудит;
- розвиток механізму фінансування;
- захист екологічних прав.

Діяльність ЕУ в екологічній сфері у своєму розвитку пройшла кілька етапів: 1957–1972 рр. (перший етап), 1972–1986 рр. (другий етап), 1986–1992 рр. (третій етап), 1992–2002 рр. (четвертий етап). 2003 – 2012 рр. (п'ятий етап).

Перший етап охоплює період з 1957 р. по 1972 р., для якого характерна відсутність екологічної компетенції у Європейського співтовариства, проведення одиничних факультативних заходів у сфері охорони навколишнього середовища, незначна кількість норм організації в сфері, що зачіпається.

Другий етап охоплює період з 1972 р. по 1986 р. На цьому етапу були проведені початкові заходи Європейського співтовариства щодо захисту навколишнього середовища, з'явилися перші програми організації в розглянутій сфері, одержало початковий розвиток правове регулювання в галузі екології.

Третій етап охоплює період з 1986 р. по 1992 р. Даний період характеризується закріпленням компетенції в сфері навколишнього середовища в установчому акті Європейського співтовариства (легалізацією), завершенням у цілому формування екологічної політики угруповання й подальшим розвитком правового регулювання цієї сфери.

Четвертий етап бере початок в 1992р. Й продовжується до 2002 р. У цей час проходить удосконалювання діяльності й компетенції Європейського співтовариства в галузі охорони навколишнього середовища, відбувається розширення правового регулювання й впроваджують перші спроби кодифікації норм ЕУ у сфері екології.

П'ятий етап (2003 – 2012рр.) характеризується тим, що екологічна діяльність ЕУ здійснюється на основі екологічної компетенції, передбаченої статтями Договору ЕУ, і нерозривно пов'язана з іншими напрямками політики, реалізованої в Євросоюзі. Фактично, можна відзначити, що значно удосконалюється законодавча основа правового регулювання охорони навколишнього середовища в ЕУ, розвивається система моніторингу навколишнього середовища, екологічної сертифікації, механізму фінансування екологічних заходів.

Нова програма з навколишнього середовища, запропонована єврокомісією на період до 2020 року («Living well, within the limits of our planet»), спрямована на підвищення екологічної стійкості в Європі з метою створення в Євросоні всеохоплюючої й сталої зеленої економіки, стійкої до ризиків і змін [1]. Фактично визнане, що захист природного капіталу, заохочення більш ефективного використання ресурсів і прискорення переходу до низьковуглецевій економіці є ключовим функціям програми, яка також спрямована на усунення екологічних причин захворювань. Отримані результати повинні стимулювати стійке зростання і створення нових робочих місць.

Екологічна політика реалізується за допомогою диференціації діяльності ЕУ залежно від специфіки проблем навколишнього середовища в кожному регіоні інтеграційного об'єднання, вона спрямована на: збереження, захист і поліпшення стану навколишнього середовища; захист здоров'я людей; досягнення розумного й раціонального використання природних ресурсів; сприяння на міжнародному рівні заходам, що стосуються регіональних і загальносвітових проблем навколишнього середовища.

Реалізація екологічної політики ЕУ пов'язана, насамперед, з попередженням, профілактикою забруднення або іншого збитку навколишньому середовищу. Диференціація екологічних проблем у країнах ЕУ пов'язана з наступними факторами. Насамперед, регіони Європи різняться за досягнутим рівнем економічного розвитку, який формує відповідну галузеву структуру (пропорції видобувної, обробної промисловості, сфери нематеріального виробництва). Відповідно, під впливом даного фактору виявляється й рівень розвитку регіональної інфраструктури. Географічне розміщення регіону (його віддаленість) є важливим параметром, що впливає на формування транспортних і комунікаційних витрат. Крім того, диференціація регіонів викликана і їх відмінністю за демографічними показниками (агломерація, структура розселення і т.д.). Вирівнювання рівнів регіонального розвитку, вирішення екологічних проблем вимагало (і вимагає) концентрації фондів Європейського Союзу і їх ефективного використання.

Отже, поступовий розвиток європейської інтеграції привів до більшої конкретизації напрямків регіональної політики, зокрема екологічної. В умовах посилення євроінтеграційних устремлінь важливим є можливість впровадження загальноєвропейських норм охорони навколишнього природного середовища в соціально-

економічний розвиток регіонів України. Так, ґрунтуючись на загальносвітовій концепції сталого розвитку, прийнятій у 1992 році на Конференції ООН з довкілля і розвитку (Environment and Development) в Ріо-де-Жанейро сформовано механізм реалізації концепції сталого розвитку в Україні на основі багаторівневого підходу (рис.12).

Екологічний аспект євроінтеграції регіонів України може бути вдало реалізованим за рахунок зваженої роботи інституційних органів різних рівнів та впровадження й дотримання стратегій екологічної політики ЕУ (стратегії національного регулювання, дерегулювання й наднаціонального контролю)[2].

У діапазон функцій національного регулювання екологічно збалансованого господарювання згідно стратегії національного регулювання входять наступні основні завдання:

- розробка принципів фінансування природоохоронних заходів;
- розвиток інституціональної структури цільового резервування фінансових і кредитних ресурсів;
- формування ринку екологічних послуг;
- налаштування ринкових механізмів економічними інструментами регулювання;
- удосконалювання правової бази з урахуванням специфіки економічних і екологічних цілей сталого розвитку;

Проведення політики дерегулювання дозволяє змінити засоби й механізми національного втручання, знайти баланс між екологічною якістю й економічною конкуренцією, що є в той же час наслідком підвищення відповідальності держав-членів ЕУ щодо охорони навколишнього середовища. Саме в цьому контексті політика дерегулювання дозволила вирішити низку проблем щодо збереження навколишнього середовища.

Процеси дерегулювання перебували в центрі уваги в період завершення створення Єдиного європейського ринку. У цей час у Європейському союзі політика дерегулювання здійснюється на різних, але взаємозалежних рівнях;

Стратегія національного контролю. Згідно із принципом субсидіарності кожна держава ЕУ може вибирати ті механізми й способи контролю, які допомагають краще виконувати функції збереження навколишнього середовища й екологічної безпеки.

В 2008 р. Європейська комісія з охорони навколишнього середовища запропонувала країнам ЕУ прийняти нову Директиву про контрольні функції Європейського союзу в сфері охорони природних ресурсів і збереження навколишнього середовища європейського континенту, у якій у майбутньому акцент робитиметься на контрольні наднаціональні функції.

Держави-члени ЕУ у рамках стратегії наднаціонального контролю повинні здійснювати моніторинг екологічної якості природного середовища й виробити програми поліпшення стану навколишнього середовища за умов дотримання принципу гласності й проведення всебічних консультацій між країнами.

В основі стратегії наднаціонального контролю ЕУ у цей час використовуються в основному ринкові механізми екологічних штрафів, на додаток до кількісного регулювання, наприклад, викидів, скидань і концентрацій забруднюючих речовин, а також за рахунок уведення загальних норм і стандартів якості.

Впровадження ідей сталого розвитку на рівні макрорегіонів означатиме зміни секторальної та регіональної структури господарства окремої країни, зокрема України, пов'язані із створенням нових галузей «зеленої» (green) економіки, та, одночасно, із трансформацією традиційного господарства, шляхом впровадження ресурсозберігаючих та безвідходних технологій. Ключовим елементом механізму реалізації сталого розвитку є створення нормативно-правової бази, що робить вигідним екологічну трансформацію господарства для бізнесу («зелений» тариф, економічні механізми Кіотського протоколу).

Інституційну основу сталого розвитку в Україні на сьогодні забезпечують: Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року»; Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України на період з 2011 до 2015 року [3], обсяг фінансування якого становитиме 4,2 млрд. гривень.

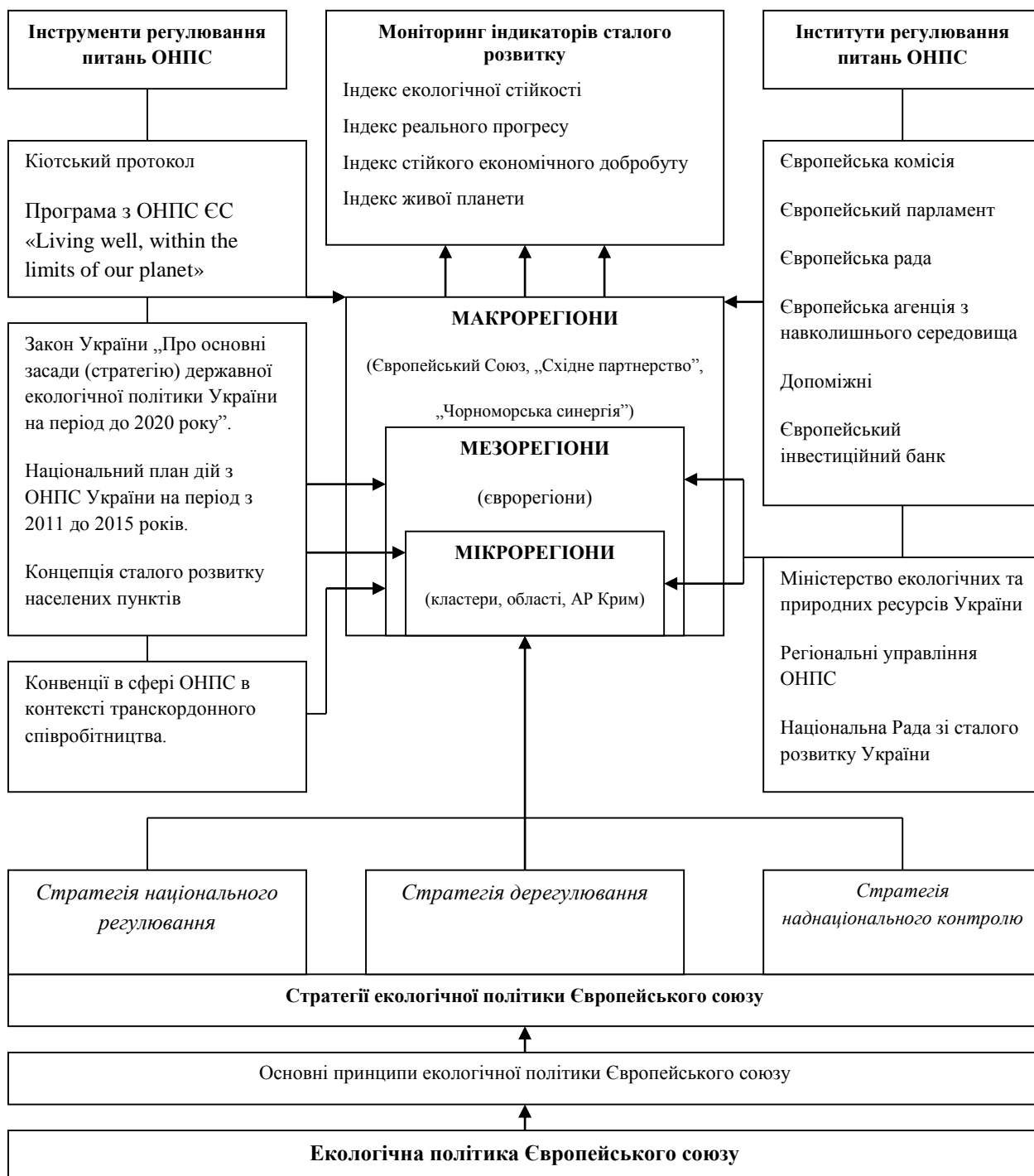

Рис. 12 Механізм реалізації концепції сталого розвитку в Україні на основі багаторівневого підходу

Особливу роль в контексті євроінтеграційних процесів й забезпечення сталого розвитку відіграють нові форми територіальної організації господарства мезорівня – єврорегіони („Карпатський”, „Буг”, „Нижній Дунай”, „Верхній прут”, „Дніпро”, „Донбас”, „Слобожанщина”, „Ярославна”, „Дністер”) [4]. Сьогодні транскордонні відносини і співробітництво є невід’ємною складовою сучасних міжнародних відносин. Екологічним проблемам єврорегіонів приділяють особливу увагу екологи, політики, економісти, медики, математики, океанографи. Інформація про рівні антропогенного забруднення аналізується у різних міністерствах України та прикордонних країнах: Міністерствах охорони здоров’я, Державних комітетах статистики, санітарно-епідеміологічних службах, Гідрогеології [5]. Особливо гостро екологічні проблеми відчуються у великих урбанізованих промислових районах Луганської, Донецької, Запорізької областей та узбережжі Азовського моря.

В рамках врегулювання екологічних питань єврорегіонів діють чотири міжнародні конвенції в сфері охорони навколишнього середовища, а саме:

- Конвенція про транскордонне забруднення повітря на значні відстані;
- Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті;

- Конвенція про транскордонний вплив промислових аварій;

- Конвенція з охорони і використання транскордонних водотоків і міжнародних озер.

Однією з найбільш гострих екологічних проблем Азово-Чорноморського регіону України є забруднення Азовського моря, вирішення якої потребує спільних зусиль всіх країн Азово-Чорноморського басейну. Вироблення й реалізація програми очищення Азовського моря сприятиме не тільки розвитку та зміцненню малого бізнесу як частини туристичного бізнесу, але й дозволить підвищити економічні показники, оскільки очищення моря дасть можливість збільшити виробництво рибної продукції.

Створення єврорегіонів в Азово-Чорноморському регіоні сприятиме активізації соціально-економічних, науково-технічних, культурних і інших зв’язків між територіально-адміністративними одиницями України та сусідніх країн у процесі спільного вирішення загальних проблем: збереження, збільшення й раціональне використання ресурсів Азовського й Чорного морів; збереження унікальної природи; підвищення якості життя українців, росіян, греків і людей інших національностей, що населяють відповідні території.

Євроінтеграційний вибір України залишається незмінним зовнішньополітичним пріоритетом, згідно до якого в країні мають продовжуватися внутрішні перетворення та модернізація в усіх сферах українського суспільства (політичній, економічній, екологічній тощо) відповідно до Стратегії європейської інтеграції України, яку має бути прийнято у короткостроковій перспективі. Участь України в європейських програмних заходах (Європейська політика сусідства, Східне партнерство, Чорноморської синергії та ін.) сприятимуть реалізації євроінтеграційного курсу розвитку країни. Поширення міжрегіонального співробітництва на рівні локальних регіональних утворень, розвиток єврорегіонів та реалізація програм транскордонного співробітництва на мікро- та мезорівнях сприятимуть адаптації національної моделі регіонального розвитку до європейської моделі.

Отже, активізація співробітництва на українсько–європейському векторі зумовлена як об’єктивними чинниками цивілізаційного розвитку, зокрема процесами глобалізації та регіоналізації, так і змінами в стратегії регіональної політики України. Для забезпечення стійкого розвитку країни, зокрема її регіонів, охорона навколишнього середовища, вирішення екологічних питань та їх узгодження із загальноєвропейськими вимогами та стандартами має стати невід’ємною частиною процесу економічного перетворення.

3. Томберг И. Энергетика Китая / Игорь Томберг // Экономическое обозрение. - № 4. – 2006. – С. 46-53
4. Полищук А. Как Япония обеспечивает свою энергобезопасность [Электронный ресурс] / Алексей Полищук. – Режим доступа: http://www.worldenergy.ru/doc_20_57_2982.html
5. AbdallaSalemEl-Badri, Генеральный секретарь ОПЕК, 4 февраля 2008 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.glenic.com/.../2008.05_opec_glenicom_summary.doc
6. ОПЕК Annual Statistical Bulletin 2010/2011[Electronic resource]. – Access mode : <http://www.opec.org>
7. Григорьев Л. ОПЕК – добыча и доходы / Леонид Григорьев // Экономическое обозрение. - № 4. – 2006. – С. 42-46
8. FeuginV., GroenendijkW., HrikulovA., KulaginV. Energy Forecasts and Scenarios2009–2010 ResearchFinal Report [Electronic resource]. – Access mode : http://www.fief.ru/img/files/Energy_forecasts_and_scenarios.pdf

Підрозділ 3.6.

1. Бурдяк О.В. Конкуренентоспроможність регіонів як необхідна передумова зростання конкурентоспроможності країни [Електронний ресурс] / О.В. Бурдяк. – Режим доступу: <http://intkonf.org/burdyak-ov-konkurentospromozhnist-regioniv-yak-neobhidna-peredumova-zrostannya-konkurentospromozhnosti-krayini/>
2. Черниченко Г.А. Региональная экономика: учебное пособие / Г.А. Черниченко, О.А. Чижикова, К.С. Митюшкина. – Мариуполь: МГУ, 2010. – 173 с.
3. Матеріали круглого столу " Старопромислові регіони України: пріоритети та механізми структурної модернізації у посткризовий період" [Електронний ресурс] / Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень в м. Донецьку, 18 грудня 2012 р. – Режим доступу: <http://dn.niss.gov.ua/articles/480/>

Підрозділ 3.7.

1. Proposal for a new EU Environment Action Programme to 2020[Electronic resource]. – URL: <http://ec.europa.eu/environment/newprg/index.htm>
2. Гусев А. Экологическая политика Европейского союза в контексте концепции устойчивого развития / Алексей Гусев // Обозреватель. – 2012. – №4. – С. 88-100
3. Потапенко В. Формування «зеленої» політики та економіки в контексті реалізації стратегії сталого розвитку в Україні [Електронний ресурс] / В. Потапенко, Л. Якушенко // Національний інститут стратегічних досліджень. Відділ екологічної та техногенної безпеки. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
4. Булатова О.В. Регіональна складова глобальних інтеграційних процесів: монографія / Олена Валеріївна Булатова. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 386с.
5. Ковальський Г.Є. Екологічний аспект транскордонного співробітництва на Сході України [Електронний ресурс]/ Г.Є. Ковальський // Стратегічні пріоритети. - № 4(13). – С. 225-230. – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/SpPrior_13/30.pdf
6. Біленький П. Формування та розвиток системи міжрегіонального та транскордонного співробітництва в Україні / П. Біленький, Н. Мікула // Регіональна економіка. – 2001. - №3. – С.61-73
7. Ватченко О.Б. Механізм забезпечення сталого розвитку регіонів України / О.Б. Ватченко, В.М. Ільченко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.19. – С. 205-212
8. Долішній М. Глобалізація та її регіональні виміри / М. Долішній, У. Садова, Л. Семів // Регіональна економіка. - №3. – 2002. – С.7-24.

9. Дубовіч І.А. Сучасні еколого-економічні та правові проблеми реалізації концепції сталого розвитку / І.А. Дубович // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.19. – С.213-218
10. Лукаш Ольга Анатоліївна Еколого-економічні основи формування механізмів транскордонного співробітництва: Автореферат дис. на здобуття вчен. зван. к.е.н. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fem.sumdu.edu.ua/images/docs/avtoref/2008/Lukash.pdf>
11. Ляшенко В. До питання про необхідність багатовекторного міжрегіонального та транскордонного економічного співробітництва / В. Ляшенко, Ю.Макогон // Регіональна економіка. - №1. – 2002. – С.99-107.
12. Туниця Ю.Ю. Екологічний імператив сталого розвитку регіонів України: в пошуках чинників консолідації суспільства / Ю.Ю. Туниця // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.19. – С. 146-156
13. Чернобай Л.І. Сталий розвиток в Україні: стан, проблеми, шляхи подолання [Електронний ресурс] / Л.І. Чернобай, М.А. Климович // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економіка». – 2011. - №2.–С.202-208. – Режим доступу:http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuvgrp/ekon/2011_2/Vek5427.pdf
14. Official website of the European Union. – URL: <http://europa.eu/>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
РЕГІОНУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

МОНОГРАФІЯ

Під загальною редакцією доктора економічних наук,
професора О.В. Булатової

Маріуполь
2014

УДК 332.1:009.12
ББК 65.050.22-57
Р 64

Науковий редактор: доктор економічних наук , професор, завідувач кафедри міжнародної економіки, проректор з наукової роботи Маріупольського державного університету МОН України **Олена Валеріївна Булатова**

Рецензенти:

Савельєв Є.В., доктор економічних наук , професор, завідувач кафедрою «Міжнародна економіка» Тернопільського національного економічного університету;

Орехова Т.В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедрою «Міжнародний бізнес і прикладна економіка» Донецького національного університету.

*Рекомендовано до друку вченою радою
Маріупольського державного університету
(протокол № 3 від 27.11. 2014 р.)*

Розвиток міжнародної конкурентоспроможності регіону в умовах глобальної інтеграції: монографія / під загальною редакцією О.В. Булатової; відповід. ред. О.А. Беззубченко.- Маріуполь, 2014. - 258 с.

У монографії висвітлено теоретико-методологічні основи визначення регіону в міжнародній економіці; визначено методичні засади оцінки конкурентоспроможності регіону; досліджено міжнародну конкурентоспроможність регіону з урахуванням галузевого аспекту; досліджено фінансову складову міжнародної конкурентоспроможності регіону. Запропоновано методику розрахунку інтегрального показника рівня міжнародної конкурентоспроможності регіону. Визначено конкурентоспроможність регіонів світового господарства в умовах глобальної інтеграції.

УДК 332.1:009.12
ББК 65.050.22-57

© Колектив авторів, 2014
© МДУ, 2014

Наукове видання

О.В. Булатова (§ 1.1., §1.4, §1.6, § 1.7, §1.8, §2.4., §3.7), Н.В. Балабанова (§ 2.4, §3.1, § 5.2, §5.3.), О. А. Беззубченко (§2.1., §2.2., §2.3., §2.4, §2.5.), О.В. Захарова (§2,3., §2.4, §3.2, §3.3.), В.Ф. Лисак (§5.8., §5.9.), Т.В. Марена (§2.4., §2.6., § 4.1, §4.2, §4.3, §4.4., §4.5., §4.6.), Х.С. Мітюшкіна (§ 2.4, §3.4., §3.5., §3.6, §3.7, §5.4, §5.5.), Т.І. Ніколенко (§2.4., §5.6., §5.7.), К.В. Осипенко (§5.1.), Путятін Е.І. (§1.2.), Ю.І. Чентуков (§1.4., §3.7.), І.Ю. Чентуков (§1.3., § 1.5.).

**РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
РЕГІОНУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**
(українською та російською мовами)

МОНОГРАФІЯ

Головний редактор О.В. Булатова
Відповідальний редактор О.А. Беззубченко
Технічний редактор А.О. Смотрицький

Підписано до друку 27.11.2014 р.

Умов. друк арк. 19

Видавець МФ ТОВ «Друкарня "Новий світ"»

87510, м.Маріуполь, Красноякська, 2; тел.: (0629)41-35-13

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта видавничої справи
ДК №1792 від 20.05.2004.